ĢENERĀLADVOKĀTA NILSA VĀLA [*NILS WAHL*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 21. aprīlī [1]

Lieta C-221/15

Openbaar Ministerie
pret
Etablissements Fr. Colruyt NV

(hof van beroep te Brussel (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 2011/64/ES — Tabakas izstrādājumiem piemērojamie akcīzes nodokļi — Tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības cena — Zīmogmarka — Minimālās cenas — Preču brīva aprite — Kvantitatīvie ierobežojumi — LESD 101. pants

1. Četrus gadu desmitus pēc pirmās direktīvas ieviešanas par to, kā saskaņojams akcīzes nodoklis tabakas izstrādājumiem [2], var likties diezgan pārsteidzoši, ka Tiesai vēl arvien ir jāinterpretē tās normas, kas paredzētas visjaunākajā direktīvā par šo jautājumu [3].

2. Tomēr, kā apliecina iesniedzējtiesas jautājumi, valsts pasākumu, ar kuriem tiek regulētas tabakas izstrādājumu cenas vietējā tirgū, saderība ar ES tiesību aktiem turpina radīt grūtības un par to ir vajadzīgs skaidrojums. Šīs grūtības skar ne tikai minētās direktīvas noteikumus, bet arī ES tiesību normu par preču brīvu apriti un brīvu konkurenci piemērojamību šiem valsts pasākumiem.

3. Šajā tiesvedībā Tiesai ir lūgts izskaidrot, vai tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotais ir saderīgi ar Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punktu, LESD 34. pantu un LESD 101. pantu kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Direktīva 2011/64*

4. Direktīvā 2011/64 ir kodificētas trīs iepriekšējās direktīvas par tabakas izstrādājumiem piemērojamajiem nodokļiem [4].

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Šī direktīva bija Padomes 1972. gada 19. decembra Direktīva 72/464/EEK par nodokļiem, kas nav apgrozījuma nodokļi un kas ietekmē tabakas izstrādājumu patēriņu [Neoficiāls tulkojums] (OV, *Speciālizdevums angļu valodā*, 1972 (I), 3. lpp.).

3 — Padomes 2011. gada 21. jūnija Direktīva 2011/64/ES par tabakas izstrādājumiem piemērotā akcīzes nodokļa struktūru un likmēm (turpmāk tekstā –"Direktīva 2011/64") (OV 2011, L 176, 24. lpp.).

4 — Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/79/EEK par nodokļu saskaņošanu cigaretēm (OV 1992, L 316, 8. lpp.), Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/80/EEK par nodokļu saskaņošanu tabakas izstrādājumiem, kas nav cigaretes (OV 1992, L 316, 10. lpp.), un Padomes 1995. gada 27. novembra Direktīva 95/59/EK par nodokļiem, kas nav apgrozījuma nodokļi un kas ietekmē tabakas izstrādājumu patēriņu (OV 1995, L 291, 40. lpp.).

5. Direktīvas 2011/64 preambulas 3., 9. un 10. apsvērumā ir noteikts:

"(3) Viens no Līguma par Eiropas Savienību mērķiem ir uzturēt ekonomikas savienību, kuras raksturīgās iezīmes ir līdzīgas valstu vietējā tirgus raksturīgajām iezīmēm, kur pastāv veselīga konkurence. Lai sasniegtu šo mērķi attiecībā uz tabakas izstrādājumiem, ir jāievēro priekšnoteikums, ka nodokļi, ko piemēro dalībvalstīs un kas ietekmē šīs nozares izstrādājumu patēriņu, netraucē konkurenci un nekavē šo izstrādājumu brīvu apriti Savienībā.

[..]

(9) Ciktāl tas attiecas uz akcīzes nodokļiem, struktūru saskaņošanas rezultātam ir jo īpaši jābūt tādam, ka nodokļa iekasēšanas sekas netraucē konkurenci starp dažādām tabakas izstrādājumu kategorijām, kas pieder pie tās pašas grupas, un ka tādējādi tiek atvērti dalībvalstu tirgi.

(10) Konkurences dēļ obligāti vajadzīga brīvi veidotu cenu sistēma visām tabakas izstrādājumu grupām."

6. Saskaņā ar Direktīvas 2011/64 1. pantu šajā tiesību aktā noteikti vispārēji principi, lai saskaņotu akcīzes nodokļa struktūru un likmes, ko dalībvalstis piemēro tabakas izstrādājumiem.

7. Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ražotāji vai attiecīgā gadījumā viņu pārstāvji vai pilnvaroti aģenti Savienībā un tabakas importētāji no trešām valstīm var brīvi noteikt augstākās mazumtirdzniecības cenas visiem saviem izstrādājumiem katrā dalībvalstī, kurā attiecīgos izstrādājumus paredzēts laist apgrozībā.

Šā punkta pirmā daļa tomēr nedrīkst traucēt ieviest valstu tiesību aktu sistēmas attiecībā uz cenu kontroli vai uzlikto cenu ievērošanu ar nosacījumu, ka šīs sistēmas ir saderīgas ar Savienības tiesību aktiem."

B – *Beļģijas tiesības*

8. *Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten* (1977. gada 24. janvāra Likums par patērētāju veselības aizsardzību attiecībā uz pārtiku un citām precēm [5], turpmāk tekstā –"attiecīgais tiesību akts") 7. panta 2.a punkta 1. apakšpunktā ir noteikts šādi:

"Ir aizliegts reklamēt tabaku, izstrādājumus no tabakas un tamlīdzīgas preces (turpmāk tekstā – "tabakas izstrādājumi") vai veikt sponsorēšanu, izmantojot šādus izstrādājumus.

Jebkurš paziņojums vai darbība, kas ir tieši vai netieši vērsti uz pārdošanas veicināšanu, neatkarīgi no vietas, izmantotā paziņošanas vai tehnikas veida, ir uzskatāmi par reklāmu vai sponsorēšanu."

II – Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

9. *Etablissements Fr. Colruyt NV* (turpmāk tekstā – "*Colruyt*") ir virkne lielveikalu Beļģijā.

5 — *Moniteur belge*, 1977. gada 8. aprīlis, 4501. lpp.

10. Iesniedzējtiesa norāda, ka *Colruyt* pārdeva dažādus tabakas izstrādājumus par vienas vienības cenu, kas ir zemāka par cenu, kura norādīta uz zīmogmarkas, ko piestiprina ražotājs vai importētājs, dažiem tabakas izstrādājumiem piešķīra gan pagaidu vispārēju atlaidi, gan atlaidi par daudzumu, un piedāvāja vispārēju atlaidi jauniešu kustību biedriem. *Openbaar Ministerie* (Prokuratūra) uzskatīja, ka, tā darot, *Colruyt* ir pārkāpusi attiecīgo tiesību aktu, jo, *inter alia*, tabakas izstrādājumu pārdošana par cenu, kura ir zemāka par cenu, kas norādīta uz zīmogmarkas, ir rīcība, kuras mērķis ir tieši vai netieši veicināt šo produktu pārdošanu.

11. Pēc tam, kad *correctionele rechtbank te Brussel* (Briseles krimināltiesa) konstatēja, ka ir izdarīts pārkāpums, šī lieta tika pārsūdzēta *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa).

12. Šajā tiesā *Colruyt* norādīja, ka aizliegums piemērot mazumtirdzniecības cenu, kura ir zemāka par cenu, kas ir norādīta uz zīmogmarkas, nav saderīgs ar ES tiesību aktiem, proti, Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punktu, LESD 34. pantu un LESD 101. pantu kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu.

13. Šaubīdamās par šo normu interpretāciju, iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai Direktīvas 2011/64/ES 15. panta 1. punktam kopsakarā vai bez kopsakara ar 2000. gada 7. decembra Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. un 21. pantu ir pretrunā tāds valsts pasākums, kas mazumtirgotājiem liek ievērot minimālo cenu, aizliedzot piemērot tabakas izstrādājumiem cenu, kura ir zemāka par cenu, ko ražotājs/importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas?

2) Vai LESD 34. pantam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas mazumtirgotājiem liek ievērot minimālo cenu, aizliedzot piemērot tabakas izstrādājumiem cenu, kura ir zemāka par cenu, ko ražotājs/importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas?

3) Vai [LES] [6] 4. panta 3. punktam kopsakarā ar LESD 101. pantu ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas mazumtirgotājiem liek ievērot minimālo cenu, aizliedzot piemērot tabakas izstrādājumiem cenu, kura ir zemāka par cenu, ko ražotājs/importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas?"

14. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas *Colruyt*, Beļģijas, Francijas un Portugāles valdības, kā arī Komisija. *Colruyt*, Beļģijas un Francijas valdības, kā arī Komisija sniedza mutvārdu paskaidrojumus tiesas sēdē 2016. gada 17. februārī.

III – Analīze

A – *Pieņemamība*

15. Beļģijas un Francijas valdības apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību divu iemeslu dēļ: pirmkārt, šie jautājumi attiecas uz ES tiesību normām, kas nav būtiskas strīdā pamatlietā, un, otrkārt, *hof van beroep te Brussel* (Briseles apgabaltiesa) nav sniegusi pietiekamu informāciju par strīda pamatlietā juridisko un faktisko kontekstu.

16. Šie argumenti mani nepārliecina.

6 — *Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa) atsaucas uz LESD 4. panta 3. punktu, kas, kā saprotu, ir vienkārši redakcionāla kļūda, jo šis noteikums neattiecas uz izskatāmo jautājumu.

17. Pirmkārt, neuzskatu, ka ES tiesību normas, kuras minējusi *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa), var uzskatīt par nebūtiskām strīdam pamatlietā. Šī tiesa mēģina noteikt, vai valsts tiesību norma, kuras pārkāpums tiek piedēvēts *Colruyt*, ir saderīga ar ES tiesību aktiem. Protams, ja šāda tiesību norma būtu pretrunā ES tiesību aktiem, *Colruyt* nevarētu tikt piemērotas nekādas krimināltiesiskas sankcijas par tās pārkāpumu. Šajā kontekstā vēlos norādīt, ka ar Līgumu nav saderīgas valsts krimināltiesību normas, kurās ir paredzētas sankcijas par rīcību, kas atļauta vai pieprasīta ES tiesību normās, vai kuras liegtu minēto tiesību normu lietderīgo iedarbību [7], un tādējādi valsts tiesa tās nedrīkstētu piemērot [8].

18. Otrkārt, lai gan ir taisnība, ka lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu varētu raksturot kā īsu, uzskatu, ka norādītie elementi ir pietiekami atbildei uz prejudiciālajiem jautājumiem. Tādēļ šis lūgums atbilst Tiesas Reglamenta 94. pantam.

19. Ņemot vērā iepriekš minēto, iebilde par nepieņemamību tādējādi ir nepamatota.

B – *Pirmais jautājums*

20. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punktam ir pretrunā tāds valsts pasākums, ar ko mazumtirgotājiem ir aizliegts pārdot tabakas izstrādājumus par cenu, kas ir zemāka nekā cena, kuru ražotājs vai importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas.

21. Sākumā jāatgādina, ka Direktīvas 2011/64 – tāpat kā tās priekšteču – mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus darbību un veicināt veselīgu konkurenci, saskaņojot tabakas izstrādājumu akcīzes nodokļu sistēmas dalībvalstīs. Direktīvas 2011/64 preambulas 3. apsvērumā ir noteikts, ka šie mērķi ir jāsasniedz, nodrošinot, ka nodokļi, kas ietekmē tabakas izstrādājumu patēriņu, netraucē konkurenci un nekavē šo izstrādājumu brīvu apriti Savienībā.

22. Tagad apskatīšu attiecīgā tiesību akta saderību, ņemot vērā Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta noteikumus.

1) Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta pirmā daļa

23. Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta pirmajā daļā dalībvalstīm ir prasīts atļaut, lai tabakas izstrādājuma maksimālo mazumtirdzniecības cenu nosaka ražotājs vai importētājs. Tādējādi ar to tiek nodrošināts, ka ražotāji un importētāji spēj konkurēt ar cenu, vienlaikus arī nodrošinot, ka nodokļa bāzes noteikšanai proporcionālajiem akcīzes nodokļiem visās dalībvalstīs tiek piemēroti vienādi noteikumi [9].

24. Man šķiet, ka attiecīgais tiesību akts nerada nekādas grūtības saistībā ar šo noteikumu. Ar to mazumtirgotājiem vienkārši netiek ļauts pārdot tabakas izstrādājumus par cenu, kas ir zemāka nekā cena, kura ir norādīta uz zīmogmarkas. Svarīgi, ka uz zīmogmarkas norādīto cenu vēl arvien brīvi nosaka ražotāji vai importētāji, kuri vēl arvien var izmantot ikvienu konkurences priekšrocību, kas tiem varētu būt pār konkurentiem. Tāpēc attiecīgais tiesību akts netraucē ražotāju vai importētāju tiesībām brīvi noteikt maksimālo mazumtirdzniecības cenu.

7 — Skat. tostarp spriedumus, 2002. gada 19. marts, Komisija/Itālija, C-224/00, EU:C:2002:185, un 2007. gada 6. marts, *Placanica* u.c., C-338/04, C-359/04 un C-360/04, EU:C:2007:133.

8 — Skat. spriedumus, 2011. gada 28. aprīlis, *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 55. punkts, un 1996. gada 29. februāris, *Skanavi* un *Chryssanthakopoulos*, C-193/94, EU:C:1996:70, 17. punkts.

9 — Skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, Komisija/Francija, C-197/08, EU:C:2010:111, 36. punkts, un 2000. gada 19. oktobris, Komisija/Grieķija, C-216/98, EU:C:2000:571, 20. punkts.

25. Kas attiecas uz mazumtirgotājiem, Direktīvā 2011/64 tie vienkārši nav pieminēti, nemaz nerunājot par to, ka tiem būtu piešķirtas līdzvērtīgas tiesības brīvi noteikt cenas. Varu piebilst, ka šādu tiesību neesamība ir izskaidrojama ar direktīvas mērķi, ar kuru, kā paskaidrots, ir paredzēts saskaņot akcīzes nodokļus, un tāpēc tā attiecas uz līdzvērtīgu nosacījumu nodrošināšanu tabakas izstrādājumu ražotāju un importētāju piekļuvei tirgum.

26. Šis vērtējums šķiet apstiprināts ar spriedumu *GB-Inno-BM*. Valsts pasākums šajā lietā faktiski bija gandrīz identisks attiecīgajam tiesību aktam un tika pārbaudīts, ņemot vērā Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta priekšteci – Direktīvas 72/464 5. panta 1. punktu. Spriedumā *GB-Inno-BM* Tiesa lēma, ka tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru pārdošanas cena, proti, uz zīmogmarkas norādītā cena, tiek piemērota importēto vai vietējo tabakas izstrādājumu pārdošanai patērētājam, nav aizliegta, ja šo cenu (tas ir, uz zīmogmarkas norādīto cenu) brīvi nosaka ražotājs vai importētājs [10].

27. Tomēr kopš sprieduma *GB-Inno-BM* direktīva par akcīzes nodokļiem tabakas izstrādājumiem ir pārstrādāta un kodificēta un bagātīgā judikatūrā ir sniegti skaidrojumi par tās interpretāciju. Šajā judikatūrā it īpaši ir apskatīts jautājums par valsts pasākumiem, ar kuriem noteiktas minimālās cenas, kas savukārt ierobežo ražotāju vai importētāju spēju brīvi noteikt maksimālās cenas. Tā kā attiecīgais tiesību akts *de facto* nozīmē, ka maksimālā un minimālā mazumtirdzniecības cena ir viena un tā pati, uzskatu, ka ir lietderīgi un nepieciešami izvērtēt šo tiesību aktu, ņemot vērā šīs jaunākās atziņas par minimālās cenas noteikšanu.

28. Spriedumā Komisija/Grieķija tika konstatēts, ka pasākums, ar kuru tabakas izstrādājumu minimālā mazumtirdzniecības cena tika noteikta ar normatīvo dekrētu, bija pretrunā Direktīvas 95/59 9. pantam (cits Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta priekštecis). Tiesa norādīja, ka minimālās cenas noteikšana ar normatīvo dekrētu neizbēgami ierobežoja ražotāju vai importētāju brīvību noteikt cenas, jo tiem nebija ļauts noteikt maksimālo mazumtirdzniecības cenu, kas ir zemāka par obligāto minimumu [11].

29. Pēc tam spriedumā Komisija/Francija arī tika nospriests, ka pasākums, ar ko bija aizliegts, ka tabakas izstrādājumu minimālā mazumtirdzniecības cena ir zemāka par 95 % no tabakas izstrādājumu vidējās cenas tirgū, ir pretrunā Direktīvas 95/59 9. pantam, jo tā rezultātā tika novērsta cenu konkurence starp ražotājiem un importētājiem [12].

30. Abos gadījumos valsts pasākumu rezultātā tika ierobežota ražotāju un importētāju brīvība noteikt cenas normālas konkurences apstākļos. Patiesi, ar minimālo cenu, kuru nosaka vai nu vienpusēji valsts iestādes, vai atsaucoties uz vidējo cenu, neizbēgami tiek liegts ražotājiem brīvi noteikt maksimālo mazumtirdzniecības cenu – maksimālā cena nekad nevar būt zemāka par obligāto minimumu.

31. Iepriekš minētā judikatūra man liek secināt, ka pasākumi, ar kuriem tiek paredzētas minimālās cenas, ir aizliegti tikai tādā gadījumā, ja tie ietekmē ražotāju vai importētāju brīvību noteikt maksimālās cenas un tā rezultātā neitralizē jebkādas potenciālās konkurences priekšrocības, kādas ražotājiem vai importētājiem var būt pār konkurentiem.

32. Attiecīgajā tiesību aktā ražotājiem un importētājiem ir ļauts brīvi noteikt maksimālo mazumtirdzniecības cenu un netiek ietekmēta to spēja konkurēt ar cenu. Šo iemeslu dēļ secinu, ka Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta pirmajā daļā netiek aizliegts tāds pasākums kā attiecīgais tiesību akts, ar ko mazumtirgotājam ir aizliegts pārdot tabakas izstrādājumus par cenu, kas ir zemāka nekā cena, kuru ražotāji vai importētāji ir norādījuši uz pievienotās zīmogmarkas.

10 — Skat. spriedumu, 1977. gada 16. novembris, *GB-Inno-BM*, 13/77, EU:C:1977:185, 64. punkts.

11 — Skat. spriedumu, 2000. gada 19. oktobris, Komisija/Grieķija, C-216/98, EU:C:2000:571, 21. punkts.

12 — Skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, Komisija/Francija, C-197/08, EU:C:2010:111, 41. punkts.

2) Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta otrā daļa

33. Neraugoties uz šo secinājumu, būtu jānorāda, ka atbilstoši Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētajam pirmajā daļā noteiktais princips netraucē ieviest "valstu tiesību aktu sistēmas attiecībā uz cenu kontroli vai uzlikto cenu ievērošanu ar nosacījumu, ka šīs sistēmas ir saderīgas ar Savienības tiesību aktiem".

34. Kā skaidri izriet no šīs tiesību normas formulējuma, otrā daļa ir atkāpe no pirmajā daļā ietvertā noteikuma. Būtībā saskaņā ar otro daļu dalībvalstīm ar zināmiem nosacījumiem ir atļauts ieviest vai saglabāt konkrētus valsts pasākumus, kas var ietekmēt ražotāju un importētāju spēju brīvi noteikt tabakas izstrādājumu maksimālās cenas.

35. Principā, secinot, ka attiecīgais tiesību akts ir saderīgs ar Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta pirmo daļu, nebūtu jāpārskata šā tiesību akta atbilstība šīs pašas tiesību normas otrajai daļai. Iemesls ir acīmredzams: tā kā ar attiecīgo tiesību aktu netiek pārkāpts pirmajā daļā noteiktais princips, tad nav nozīmes noteikt, vai var piemērot atkāpi no šā principa.

36. Tomēr, ņemot vērā, ka lietas dalībnieki ir izvērsti apsprieduši šo jautājumu, un tikai pilnīguma labad paskaidrošu, kāpēc uzskatu, ka attiecīgais tiesību akts ir ārpus Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta otrās daļas darbības jomas.

37. Šis noteikums attiecas uz divām valsts pasākumu kategorijām: pasākumiem par cenu līmeņa kontroli un pasākumiem par uzlikto cenu ievērošanu.

38. Attiecībā uz pirmo no minētajām kategorijām – saskaņā ar pastāvīgo judikatūru frāze "cenu līmeņu kontrole" attiecas *tikai* uz vispārēja rakstura valsts tiesību aktiem, ar ko paredzēts ierobežot cenu pieaugumu [13]. Šī frāze galvenokārt attiecas uz vispārējiem pasākumiem, kuru mērķis ir ierobežot inflāciju [14].

39. Runājot par pēdējo no minētajām kategorijām (uzlikto cenu ievērošana) – šķiet, ka Tiesa to ir interpretējusi ļoti šauri. Spriedumā *GB-Inno-BM* Tiesa konstatēja, ka attiecīgā tiesību norma atļauj dalībvalstīm uzlikt pārdošanas cenu tikai ar nosacījumu, ka *šo cenu bija brīvi noteicis ražotājs vai importētājs* [15].

40. Pēc tam lietā Komisija/Francija radās jautājums, vai valsts pasākumu, ar ko noteikta tabakas izstrādājumu minimālā mazumtirdzniecības cena kā 95 % no šo izstrādājumu vidējās cenas tirgū, varēja uzskatīt par "pasākumu uzlikto cenu ievērošanai" tās normas izpratnē, kas tagad ir Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta otrā daļa. Tiesa nepārprotami noraidīja šādu iespēju, jo Francijas tiesiskais regulējums negarantēja, ka uzliktā minimālā cena nepasliktina iespējamo konkurences priekšrocību, kāda bija ražotājiem vai importētājiem. Tā kā ar to tika mazināta ražotāju un importētāju brīvība noteikt maksimālo mazumtirdzniecības cenu, kas garantēta 15. panta 1. punkta pirmajā daļā, tad uz minimālās cenas noteikšanas sistēmu nevarēja attiecināt tā paša noteikuma otrajā daļā paredzēto izņēmumu [16]. Citos spriedumos Tiesa būtībā ir izmantojusi to pašu pieeju, izslēdzot iespēju, ka dalībvalstu tiesību aktus, kas attiecās uz tabakas izstrādājumu cenu noteikšanu, varētu interpretēt kā pasākumus par uzlikto cenu ievērošanu Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē [17].

13 — Skat. spriedumus, 1983. gada 21. jūnijs, Komisija/Francija, 90/82, EU:C:1983:169, 22. punkts, un 2000. gada 19. oktobris, Komisija/Grieķija, C-216/98, EU:C:2000:571, 25. punkts.

14 — Skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, Komisija/Francija, C-197/08, EU:C:2010:111, 43. punkts un tajā minētā judikatūra.

15 — Skat. spriedumu, 1977. gada 16. novembris, *GB-Inno-BM*, 13/77, EU:C:1977:185, 64. punkts.

16 — Spriedums, 2010. gada 4. marts, Komisija/Francija, C-197/08, EU:C:2010:111, 41.–44. punkts.

17 — Skat. spriedumus, 2010. gada 4. marts, Komisija/Austrija, C-198/08, EU:C:2010:112, 30. punkts, un 2010. gada 4. marts, Komisija/Īrija, C-221/08, EU:C:2010:113, 41. punkts.

41. Faktiski Tiesas judikatūrā ir precizēts, ka termins "uzliktu cenu ievērošana" "attiecas uz cenu, kura pēc tam, kad to ir noteicis ražotājs vai importētājs un apstiprinājusi valsts iestāde, ir obligāta kā maksimālā cena un kā tāda ir jāievēro visos izplatīšanas ķēdes posmos, līdz pārdošanai patērētājam" [18].

42. Šī judikatūra liek man uzskatīt, ka attiecībā uz pasākumiem par uzlikto cenu ievērošanu 15. panta 1. punkta otrajā daļā vairs nav atkāpes no ražotāju vai importētāju tiesībām brīvi noteikt cenas, ja kādreiz tāda ir bijusi. Drīzāk tas ir vienkārši atgādinājums par to, kas jau izriet no direktīvas kā tādas, proti, ka dalībvalstīm ir tiesības ieviest pasākumus, lai nodrošinātu, ka līdz pārdošanai galapatērētājam (to ieskaitot) tiek ievērota ražotāja vai importētāja noteiktā maksimālā mazumtirdzniecības cena [19]. Ar šo iespēju tiek nodrošināts, ka, pārsniedzot uzlikto cenu, netiek apdraudēts akcīzes nodokļu sistēmas veselums [20].

43. Ņemot to vērā, jāpiebilst, ka attiecīgie tiesību akti nav pasākums, kura mērķis ir inflācijas samazināšana, un nav arī pasākums, kas paredzēts, lai nodrošinātu akcīzes nodokļu sistēmas veselumu. Tāpēc, man šķiet, ka katrā ziņā attiecīgais tiesību akts neietilpst Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas jomā.

3) Pamattiesību hartas 20. un 21. pants

44. Visbeidzot, iesniedzējtiesa lūdza Tiesu interpretēt arī Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punktu, ņemot vērā Pamattiesību hartas 20. pantu ("Vienlīdzība likuma priekšā") un 21. pantu ("Diskriminācijas aizliegums").

45. Tomēr iesniedzējtiesa nepaskaidro, kāpēc tā uzskata, ka šie noteikumi varētu būt būtiski šajā tiesvedībā. Turklāt neredzu, kā attiecīgo tiesību aktu var interpretēt kā atšķirīgu attieksmi pret līdzīgām situācijām vai kā diskriminācijas ieviešanu tostarp dzimuma, rases, reliģiskās un politiskās pārliecības dēļ.

46. Tādēļ Hartas 20. un 21. panta ņemšana vērā nemaina mana vērtējuma rezultātu.

47. Secinājums ir tāds, ka Direktīvas 2011/64 15. panta 1. punktam nav pretrunā valsts pasākums, ar ko mazumtirgotājiem tiek pieprasīts ievērot minimālās cenas, aizliedzot piemērot tabakas izstrādājumu cenu, kas ir zemāka nekā cena, kura norādīta uz zīmogmarkas, ja ar šo pasākumu ražotājam vai importētājam tiek atļauts brīvi noteikt uz zīmogmarkas norādīto cenu.

C – *Otrais prejudiciālais jautājums*

48. Otrajā jautājumā iesniedzējtiesa vaicā, vai LESD 34. pantam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas mazumtirgotājiem liek ievērot minimālo cenu, aizliedzot piemērot tabakas izstrādājumiem cenu, kas ir zemāka par cenu, kuru ražotājs vai importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas.

18 — Skat. spriedumu, 1991. gada 7. maijs, Komisija/Beļģija, C-287/89, EU:C:1991:188, 13. punkts un tajā minētā judikatūra.

19 — Skat. spriedumu, 2010. gada 4. marts, Komisija/Francija, C-197/08, EU:C:2010:111, 43. punkts un tajā minētā judikatūra.

20 — Skat. spriedumus, 2010. gada 4. marts, Komisija/Francija, C-197/08, EU:C:2010:111, 43. punkts, un 2000. gada 19. oktobris, Komisija/Grieķija, C-216/98, EU:C:2000:571, 26. punkts.

49. Sākumā gribētu vērst uzmanību uz faktu, ka savu jautājumu iesniedzējtiesa attiecina tikai uz aizliegumu piemērot cenu atlaides tabakas izstrādājumiem. Lai gan ar to pašu valsts tiesību aktu, šķiet, aizliegtas arī reklāmas un cita veida popularizēšana, šie tiesību akta aspekti nav iesniedzējtiesas jautājuma priekšmets un tāpēc tos neizskatīšu [21].

50. LESD 34. pantā ir aizliegti importa kvantitatīvie ierobežojumi vai pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai jebkuri dalībvalstu ieviestie tirdzniecības noteikumi, kas var tieši vai netieši, faktiski vai iespējami kavēt iekšējo tirdzniecību Savienībā, ir jāuzskata par pasākumiem, kuru sekas ir līdzvērtīgas kvantitatīviem ierobežojumiem šā līguma noteikuma izpratnē [22].

51. Tomēr judikatūras virzienā, kas radies līdz ar spriedumu apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*, Tiesa konstatēja, ka valsts normu, kas ierobežo vai aizliedz konkrētus tirdzniecības nosacījumus, piemērošana precēm no citām dalībvalstīm nav uzskatāma par šādu šķērsli, ja šīs normas attiecas uz visiem attiecīgajiem uzņēmējiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un ja tās gan juridiski, gan faktiski vienādi skar valsts preču un citu dalībvalstu izcelsmes preču tirdzniecību. Ja minētie nosacījumi ir izpildīti, šāda tiesiskā regulējuma piemērošana citu dalībvalstu izcelsmes ražojumu, kuri atbilst attiecīgo valstu noteiktajām prasībām, tirdzniecībai nav uzskatāma par tādu, kas liedz citu dalībvalstu izcelsmes ražojumiem pieeju tirgum vai traucē šo pieeju vairāk nekā vietējiem ražojumiem [23].

52. Ņemot to vērā, uzskatu, ka attiecīgā tiesību akta aspekts, ar ko būtībā tiek aizliegts pārdot tabakas izstrādājumus par cenu, kas ir zemāka nekā ražotāja vai importētāja brīvi noteikta cena, ir jāuzskata par "tirdzniecības nosacījumu" *Keck* un *Mithouard* judikatūras izpratnē.

53. Šajos tiesību aktos paredzētie noteikumi patiešām, neietekmē iezīmes, kādām jāpiemīt tabakas izstrādājumiem, lai tos varētu tirgot Beļģijā, bet gan tikai to tirdzniecības nosacījumus [24].

54. Tāpēc ir jāizvērtē, vai attiecīgais tiesību akts ir piemērojams visiem attiecīgajiem uzņēmējiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un juridiski un faktiski vienādi ietekmē valsts un citu dalībvalstu preču tirdzniecību.

55. Pirmkārt, ir skaidrs, ka attiecīgais tiesību akts bez atšķirībām ir piemērojams visiem Beļģijā uz vietas ražotajiem vai importētajiem tabakas izstrādājumiem. Šķiet, ka šajā tiesību aktā nav noteikts nekāds papildu slogs importa izstrādājumiem un to iekļūšana Beļģijas tirgū nav padarīta grūtāka, jo ražotāji vai importētāji no citām dalībvalstīm (kā arī no trešajām valstīm) vēl arvien var pilnīgi brīvi noteikt cenu saviem produktiem tā, kā tie uzskata par piemērotu, un tādējādi var konkurēt ar vietējiem ražotājiem ar vienlīdzīgiem nosacījumiem.

56. Otrkārt, lai gan mazumtirgotāju iespējas noteikt tabakas izstrādājumu cenas ir ievērojami samazinātas, šīs iespējas nav pilnībā izslēgtas. Vismaz teorētiski nekas tiešām neliedz mazumtirgotājiem (it īpaši lielajiem mazumtirgotājiem) veikt sarunas ar ražotājiem vai importētājiem (tai skaitā paralēlajiem importētājiem), lai noteiktu preces cenu, kas ir zemāka nekā parasti izmantotā cena [25]. Ja ražotājs vai importētājs piekrīt pievienot zīmogmarku ar zemāku cenu, tad tabakas izstrādājumu pārdošana par zemāku cenu ir pieļaujama un tai vajadzētu būt pieļaujamai.

21 — Vēlos tikai piebilst, ka tabakas izstrādājumu reklāma ir bijusi ES tiesību aktu, it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvas 2003/33/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu reklāmu un ar to saistīto sponsordarbību (OV 2003, L 152, 16. lpp.), kurā aizliegta tabakas izstrādājumu pārrobežu reklāma, priekšmets.

22 — Skat. spriedumu, 1974. gada 11. jūlijs, *Dassonville*, 8/74, EU:C:1974:82, 5. punkts.

23 — Skat. spriedumu, 1993. gada 24. novembris, *Keck* un *Mithouard*, C-267/91 un C-268/91, EU:C:1993:905, 16. un 17. punkts. Skat. arī spriedumu, 2009. gada 10. februāris, Komisija/Itālija, C-110/05, EU:C:2009:66, 36. punkts.

24 — Šajā sakarā skat. spriedumu, 2009. gada 30. aprīlis, *Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft*, C-531/07, EU:C:2009:276, 20. punkts.

25 — Šajā sakarā skat. spriedumus, 1991. gada 7. maijs, Komisija/Beļģija, C-287/89, EU:C:1991:188, un 1988. gada 14. jūlijs, Komisija/Beļģija, 298/86, EU:C:1988:404.

57. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, attiecīgais tiesību akts ietilpst jēdzienā "tirdzniecības nosacījums", kā noteikts spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*, un uz vienādu tiesisku un faktisku attieksmi pret vietējiem tabakas izstrādājumiem un importētajiem tabakas izstrādājumiem LESD 34. pantā noteiktais aizliegums neattiecas.

58. Atbildei uz otro jautājumu tādējādi jābūt tādai, ka LESD 34. pantam nav pretrunā tāds valsts pasākums, ar ko mazumtirgotājiem tiek pieprasīts ievērot minimālās cenas, aizliedzot piemērot tabakas izstrādājumu cenu, kas ir zemāka par cenu, kuru ražotājs vai importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas.

D – *Trešais jautājums*

59. Ar savu trešo un pēdējo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai LESD 101. pantam kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu ir pretrunā tāds valsts tiesību akts kā attiecīgais tiesību akts.

60. Vajadzētu uzsvērt, ka saskaņā ar Tiesas iedibināto judikatūru, lai gan LESD 101. un 102. pants attiecas vienīgi uz uzņēmumu rīcību, nevis dalībvalstu normatīvajiem pasākumiem vai dalībvalstu tiesisko regulējumu, tomēr šajos noteikumos, lasot tos kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu, ir paredzēts dalībvalstu pienākums neveikt vai atcelt tādus pasākumus, pat ja tiem ir normatīvs vai regulējošs raksturs, kuru rezultātā uzņēmumiem piemērojamie konkurences noteikumi varētu zaudēt savu lietderīgo iedarbību [26].

61. Tiesa it īpaši ir nospriedusi, ka ir noticis LES 4. panta 3. punkta un LESD 101. panta pārkāpums, ja dalībvalsts nosaka pienākumu noslēgt vai atbalsta tādu vienošanos noslēgšanu, kas ir pretējas LESD 101. pantam, vai ja tā pastiprina šādu vienošanos ietekmi, vai atņem savam tiesiskajam regulējumam likuma spēku, deleģējot privātiem saimnieciskās darbības subjektiem atbildību par tādu lēmumu pieņemšanu, kas ietekmē ekonomiskās intereses [27].

62. Šajā tiesvedībā nav nekādas norādes uz to, ka situācija pamatlietā var atbilst vienai no šīm trim apstākļu grupām.

63. Pirmkārt, attiecīgajā tiesību aktā netiek noteikta vai veicināta tādu vienošanos noslēgšana, kas ir pretrunā LESD 101. pantam. Patiešām, ja minimālo cenu nosaka vai nu vienpusēji valsts iestādes, vai automātiski piemērojot tiesību normu, tad nav pamata secinājumam, ka tāds tiesību akts kā izskatāmais liek importētājiem, ražotājiem un mazumtirgotājiem noslēgt pret konkurenci vērstas vienošanās [28]. Tas it īpaši ir tā, ja valsts tiesiskais regulējums pats par sevi ir pietiekošs un tā izpildei nav nepieciešamas īstenošanas vienošanās [29].

64. Otrkārt, iesniedzējtiesa nesniedz nekādas norādes par to, ka brīdī, kad attiecīgais tiesību akts tika pieņemts, būtu pastāvējušas vienošanās, kas ir pretrunā LESD 101. pantam, vai ka tās būtu stājušās spēkā pēc šā tiesību akta pieņemšanas.

65. Visbeidzot, nesaskatu iesniedzējtiesas sniegtajā informācijā neko tādu, kas norādītu, ka Beļģijas iestādes ir deleģējušas pilnvaras privātiem uzņēmējiem.

26 — Skat. tostarp spriedumus, 1977. gada 16. novembris, *GB-Inno-BM*, 13/77, EU:C:1977:185, 31. punkts; 2006. gada 5. decembris, *Cipolla* u.c., C-94/04 un C-202/04, EU:C:2006:758, 46. punkts, un 2014. gada 4. septembris, *API* u.c., C-184/13 līdz C-187/13, C-194/13, C-195/13 un C-208/13, EU:C:2014:2147, 28. punkts.

27 — Skat., *inter alia*, spriedumus, 1995. gada 5. oktobris, *Centro Servizi Spediporto*, C-96/94, EU:C:1995:308, 21. punkts; 2002. gada 19. februāris, *Arduino*, C-35/99, EU:C:2002:97, 35. punkts; 2006. gada 5. decembris, *Cipolla* u.c., C-94/04 un C-202/04, EU:C:2006:758, 47. punkts, un 2014. gada 4. septembris, *API* u.c., no C-184/13 līdz C-187/13, C-194/13, C-195/13 un C-208/13, EU:C:2014:2147, 29. punkts.

28 — Skat. spriedumu, 1985. gada 29. janvāris, *Cullet* un *Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers*, 231/83, EU:C:1985:29, 17. punkts.

29 — Skat. spriedumus, 1993. gada 17. novembris, *Meng*, C-2/91, EU:C:1993:885, 15. punkts, un 1993. gada 17. novembris, *Ohra Schadeverzekeringen*, C-245/91, EU:C:1993:887, 11. punkts.

66. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka tāds valsts tiesību akts kā attiecīgais tiesību akts nav pretrunā LESD 101. pantam kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu.

IV – Secinājumi

67. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa) prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

2011. gada 21. jūnija Direktīvas 2011/64/ES par tabakas izstrādājumiem piemērotā akcīzes nodokļa struktūru un likmēm 15. panta 1. punktam, LESD 34. pantam un LESD 101. pantam kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu nav pretrunā tāda valsts tiesību norma, ar ko tiek aizliegtas tabakas izstrādājumu cenu atlaides un kas liek mazumtirgotājiem ievērot minimālās cenas, aizliedzot tabakas izstrādājumiem piemērot cenu, kura ir zemāka par cenu, ko ražotājs vai importētājs ir norādījis uz zīmogmarkas.